

Aparat ortodontyczny? Dlaczego warto udać się do logopedy?

dr Paulina Mistal-Drezno [<https://panilogopedyczna.pl/2025/10/aparat-ortodontyczny-dlaczego-warto-udac-sie-do-logopedy/>]

Planujesz założyć aparat ortodontyczny, a ortodonta kieruje Cię najpierw na konsultację logopedyczną? Prawdopodobnie specjalista zaobserwował, że wada zgryzu może być konsekwencją nieprawidłowych nawyków, takich jak oddychanie przez usta, nieprawidłowa pozycja spoczynkowa języka czy nieprawidłowy sposób połykania. Aby leczenie ortodontyczne zakończyło się pełnym sukcesem i dało trwały efekt, konieczne jest przywrócenie prawidłowych funkcji. Tylko wtedy aparat spełni swoją rolę, a piękny uśmiech pozostanie na długo.

Dlaczego współpraca ortodonta z logopedą jest tak ważna?

Jeśli pacjent chce się podjąć leczenia ortodontycznego, ale na przykład: oddycha przez usta, ma nieprawidłową pozycję spoczynkową języka (język leży na dnie jamy ustnej), połyka w nieprawidłowy sposób (płaskie ułożenie przedniej masy języka na dnie jamy ustnej), to wówczas leczenie ortodontyczne może być mniej skuteczne. W takich przypadkach niezbędna jest **współpraca z logopedą**, który pomoże przywrócić prawidłowe funkcje.

Jak pisze dr Raymond Silkman [2]:

„Najważniejszym aparatem ortodontycznym, który wszyscy macie i nosicie ze sobą przez całą dobę, jest język”.

Oznacza to, że aby rozwój twarzoczaszki przebiegał w sposób prawidłowy, kluczowe jest:

- **oddychanie nosem,**
- **prawidłowa pozycja spoczynkowa języka** (szeroki język umieszczony za górnymi siekaczami, przywarty do podniebienia w $\frac{3}{4}$ długości jego przedniej powierzchni grzbietowej),
- **prawidłowy sposób połykania** (pionizacja szerokiego języka w okolicy górnych zębów siecznych i dziąseł, wargi domknięte są bez zbędnego wysiłku, brak aktywności mięśnia bródkowego).

Wtedy szczęka przybiera kształt litery U, co sprzyja prawidłowemu ustawieniu zębów. Dzieci i osoby dorosłe, które oddychają przez usta mają nieprawidłową pozycję spoczynkową języka (przeważnie leży na dnie jamy ustnej, niekiedy między zębami), nieprawidłowy sposób połykania, to wówczas szczęka nie rozwija się w sposób prawidłowy – łuk szczękowy jest wąski i w kształcie litery V, a podniebienie jest wysokowysklepione.

Logopeda podczas wizyty oceni:

- budowę i sprawność narządów artykulacyjnych
- pozycję spoczynkową języka, warg i żuchwy
- sposób oddychania
- przebieg czynności pokarmowych – odgryzanie, gryzienie, żucie, połykanie
- artykulację

Prawidłowy oddech

Wszystkie dzieci (nawet niemowlęta) z natury **oddychają nosem**. Prawidłowy oddech odbywa się przez **nos**, **usta są zamknięte**, a zarówno wdech, jak i wydech są niesłyszalne.

Najczęstsze przyczyny oddychania przez usta to:

- alergie
- słabe napięcie mięśnia okrężnego warg
- przerost migdałków podniebiennych oraz gardłowego
- brak lub ograniczenie drożności jamy nosowej (np. w skutek polipów)
- skrzywienie przegrody nosa
- wadliwy nawyk

*Konieczne jest ustalenie i wyeliminowanie przyczyny oddychania przez usta.

Oddychanie przez usta może mieć charakter nawykowy. Najpierw istniała jakaś przyczyna czyli np. niedrożny nos, powiększony migdał, alergia itp., a mimo usunięcia przyczyny dzieci/nastolatki/dorośli w dalszym ciągu oddychają ustami nawykowo. Wówczas konieczna jest nauka umiejętności prawidłowego sposobu oddychania.

Podsumowując, aby leczenie ortodontyczne było skuteczne i przyniosło trwałe efekty, konieczne jest przywrócenie prawidłowych funkcji podczas terapii logopedycznej. Jeśli funkcje te pozostaną zaburzone, po zdjęciu aparatu ortodontycznego wada zgryzu może z czasem powrócić.

Bibliografia:

[1] McKeown P., Kto ma nosa do zdrowia?, 2018.

[2] McKeown P., Zamknij usta. Podręcznik oddychania metodą Butejki, 2016.

[3] Pluta-Wojciechowska D., *Dyslalia obwodowa. Diagnoza i terapia wybranych form zaburzeń*, 2017.